

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สภาพสังคมไทยในปัจจุบันกล่าวได้ว่าเป็นยุคของโลกที่ไร้พรมแดน ซึ่งเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีข่าวสารต่างๆ อย่างรวดเร็ว ทำให้บุคคลต้องพยายามปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อก้าวเข้าสู่โลกที่ไร้พรมแดน สอดคล้องกับ วิจิตร ศรีสขันธ์ (2536: 27) ได้กล่าวว่า ปัจจุบันเป็นยุคแห่งข้อมูลข่าวสารร่วมกับความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และยังมีแนวโน้มว่าจะพัฒนาต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง บุคคลซึ่งจะอยู่ในสังคมเช่นนี้ได้อย่างทันต่อเหตุการณ์จึงต้องเฝ้าหาความรู้อย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาโดยเฉพาะระดับอุดมศึกษา ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้ก้าวทันกับความก้าวหน้าของสังคมอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง

ด้วยสภาพการณ์ดังกล่าว วิชาชีพการพยาบาลก็เป็นวิชาชีพหนึ่งที่มีการจัดการเรียนการสอนอยู่ในระดับอุดมศึกษา จึงต้องมีการพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงดังเช่นที่ Thomas Kulin (1992 อ้างใน อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย, 2538: 2) กล่าวว่าวิชาชีพการพยาบาลเป็นวิชาชีพที่ต้องเผชิญกับสภาวะของการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ข้อความรู้อย่างต่างๆทางทฤษฎี การปฏิบัติ ตลอดจนความคาดหวังของสังคมมิได้อยู่กับที่ การจัดการศึกษาจะต้องฝึกให้ผู้เรียนคิดเป็นเน้นให้ผู้เรียนสามารถพิจารณา ประเมินและหาข้อสรุปได้อย่างถูกต้องเหมาะสม การจัดเตรียมการด้านการศึกษาก็ต้องเน้นการปฏิบัติที่มีคุณภาพ รวมถึงบทบาทหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์กับศาสตร์ทางการแพทย์ พยาบาลจำเป็นต้องใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ หลักการตรรกะและความคิดสืบสอบมาผสมผสานประยุกต์ใช้ในสถานการณ์การพยาบาลอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะในสภาพของสังคมปัจจุบันที่มีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีผลกระทบต่อสุขภาพอนามัย โรคภัยไข้เจ็บและสภาพปัญหาต่างๆของผู้ป่วย ต้องแปรเปลี่ยนและเกิดขึ้นมากมาย อีกทั้งเทคโนโลยีด้านการรักษาพยาบาลมีการพัฒนาก้าวหน้าอย่างกว้างไกล กระบวนการเรียนการสอนต้องมีการปรับเปลี่ยนให้สามารถรับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้ จะเห็นได้ว่า ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในโลกปัจจุบัน ส่งผลให้วงการศึกษาก็จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยน การจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์เพื่อให้ก้าวเข้าสู่โลกที่ไร้พรมแดน จากผลการศึกษาของ กรองโต อุณหุต (2539: 41) เกี่ยวกับการเรียนการสอนพยาบาลศาสตร์ สภาพการณ์และแนวโน้ม พบว่าแนวโน้มในการจัดการเรียนการสอนพยาบาลศาสตร์ ควรเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถเลือกวิเคราะห์ข้อมูลได้ มีอิสระในการ

เรียนรู้และแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ สามารถทำงานร่วมกันเป็นทีม มีความสามารถใช้ อุปกรณ์และเทคโนโลยีต่างๆ ที่สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนรู้การสอน นอกจากนี้ยังต้องมี ความสามารถในการปรับตัวเตรียมรับการเปลี่ยนแปลงได้ เพราะสภาวะโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ พวงรัตน์ บุญญานุรักษ์ (2537: 19) ได้กล่าวถึง ทักษะที่บัณฑิต ทางพยาบาลศาสตร์ควรจะต้องมีทักษะที่สำคัญยิ่งอยู่ 2 ประการคือ การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ ซึ่งสมรรถนะทั้งสองอย่างนี้จะต้องใช้ความสามารถในการคิดเป็นสำคัญ ดังนั้นการจัดการ ศึกษาพยาบาลจึงต้องให้ความสำคัญของการพัฒนาการคิด การสอนเพื่อพัฒนาการคิดจึงเป็น ความรับผิดชอบของผู้สอนทางพยาบาลศาสตร์ เทคนิคและวิธีการสอนเพื่อพัฒนาการคิด ซึ่งจะ เกิดขึ้นได้ด้วยการใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่สร้างขึ้นอย่างมีเป้าหมาย แต่จากสภาพการณ์การ จัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ในขณะนี้ พบว่าบัณฑิตทางพยาบาลศาสตร์ยังขาดทักษะ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ สอดคล้องกับ Weis and Simmons(1998: 30) ได้กล่าวว่า พยาบาล ที่มีประสบการณ์ในการทำงานหลายปี และผู้ที่จบการศึกษาทางการพยาบาลใหม่ยังขาดทักษะ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังนั้นจึงควรเร่งส่งเสริมให้บัณฑิตทางพยาบาลศาสตร์มีทักษะการ คิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งการคิดวิเคราะห์ในแง่ของวิชาชีพการพยาบาลนั้น นับว่ามีความสำคัญ อย่างมาก ทั้งนี้เพราะการกระทำและการตัดสินใจของพยาบาลจะมีผลต่อความเป็นความตายของ ผู้ป่วยและครอบครัวเสมอ (อารีย์ พรหมไม้, 2541: 2)

นอกจากนี้เมื่อพิจารณาถึงสภาพปัญหาในการจัดการเรียนการสอน พบว่าด้านเนื้อหา วิชาการในปัจจุบันและจำนวนนักศึกษาได้มีจำนวนเพิ่มขึ้น ทำให้การสอนแบบตัวต่อตัวในชั้นเรียน เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ไม่ได้เลย อีกทั้งปัญหาในเรื่องภูมิหลังที่แตกต่างกันของผู้เรียน ซึ่งเป็นที่ทราบกันดี ว่าผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีพื้นฐานความรู้ที่แตกต่างกันออกไป ความเร็วช้าของการเรียนในผู้เรียนแต่ ละคนก็ย่อมแตกต่างกัน ส่วนด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนขณะนี้ด้วยเนื้อหาทางการ พยาบาลเป็นเนื้อหาที่มีจำนวนมาก และบางเนื้อหาค่อนข้างซับซ้อนทำให้ผู้สอนมักเป็นผู้บอก โดยสอนความรู้ตามกรอบของตำราต่างๆ ดังเช่นที่ อรพรรณ ลือบุญธวัชชัย (2538: 2) ได้ กล่าวไว้ว่า สภาพการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษาปัจจุบัน มักมีลักษณะอาจารย์เป็นผู้บอก สอนความรู้วิชาการต่างๆ ให้แก่ศิษย์เป็นส่วนใหญ่ ลักษณะของข้อความรู้มักอยู่ในกรอบของตำรา และหนังสือที่ใช้สืบทอดกันต่อๆมา ไม่ค่อยได้เน้นในเรื่องการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการคิดวิเคราะห์ วิจารณ์ หรือการคิดและแก้ปัญหาสถานการณ์ต่างๆ ด้วยตนเองอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ วีระ ไทยพานิช (2528: 47) ได้กล่าวว่าการเรียนการสอนในทุกวันนี้ ผู้สอนต้องคำนึงถึงผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล คำนึงถึงว่าผู้เรียนจะต้องศึกษาด้วยตนเอง คำนึงถึงสิทธิของผู้เรียนที่มีสิทธิจะเรียนได้มากที่สุด และเร็วที่สุดเท่าที่ความสามารถของผู้เรียนจะ

อำนวยความสะดวก ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงควรต้องเน้นที่กระบวนการถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนสามารถค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง หรือที่เรียกว่าการเรียนรู้ที่เน้นตัวผู้เรียนเป็นหลัก โดยใช้สื่อการสอนที่มีความเหมาะสมสอดคล้องกับเนื้อหาวิชา และผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะเห็นได้ว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะเป็นสื่อการสอน ที่เข้ามามีบทบาทในวงการศึกษาพยาบาล ในขณะนี้ (มยุรี ลีทองอิน, 2539: 18)

สาเหตุที่คอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้รับความนิยมและมีแนวโน้มที่จะเป็นสื่อ การศึกษาที่สำคัญต่อไปในอนาคตเนื่องจาก การที่คอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีคุณค่าทางการศึกษา อีกนัยหนึ่งก็คือ การที่คอมพิวเตอร์ช่วยสอนสามารถเข้ามาช่วยในการแก้ปัญหาทางการศึกษาได้ (ถนอมพร เลหาจรตแสง, 2541: 13) ซึ่งปัญหาทางการศึกษาที่คอมพิวเตอร์ช่วยสอนช่วยแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดีคือ ปัญหาการสอนแบบตัวต่อตัว เนื่องจากการสอนแบบตัวต่อตัวในชั้นเรียนปกติเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ไม่ได้เลย คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเปรียบเสมือนทางเลือกใหม่ที่จะช่วยทดแทนการสอนในลักษณะตัวต่อตัวนับว่าเป็นรูปแบบที่ดีที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่าปัญหาเรื่องภูมิหลังที่แตกต่างกันของผู้เรียน ผู้เรียนแต่ละคนย่อมมีพื้นฐานความรู้ที่แตกต่างกันออกไป คอมพิวเตอร์ช่วยสอน จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาตามความรู้ความสามารถของตน โดยการเลือกลักษณะและรูปแบบการเรียนที่เหมาะสมกับตนได้ เช่น ความเร็วช้าของการเรียน เนื้อหาและลำดับในการเรียน เป็นต้น (วารินทร์ รัศมีพรหม, 2531; สุพรรณ เลื่อมใส, 2537; กิดานันท์ มลิทอง, 2540; Belfry and Winne, 1988; DeYoung, 1990) จะเห็นได้ว่าคอมพิวเตอร์ช่วยสอนสามารถช่วยแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้นได้ นักการศึกษาหลายท่านกล่าวว่าการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มขึ้นจากเดิม (Davis, 1987; Schank, 1990; Hickman, 1993 cited in Perciful and Nester, 1996) สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Perciful and Nester (1996) พบว่านักศึกษาที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หลังการทดลองมีคะแนนความรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง ทั้งนี้เนื่องจากการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยมีการนำเสนอเนื้อหาและสถานการณ์จำลองเป็นวิธีการสอนนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากในการสอนเนื้อหา และเป็นวิธีการสอนหนึ่งที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ (Perciful and Nester, 1996; Weis and Simmons, 1998) เพราะคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะเสนอสถานการณ์จำลอง ซึ่งสัมพันธ์กับลักษณะของความเป็นจริง ผู้เรียนจะต้องเรียนรู้ในการตัดสินใจ เมื่อคอมพิวเตอร์ได้รับคำตอบก็จะตอบผู้เรียนว่าที่ตอบไปนั้นเหมาะสมถูกต้องกับความเป็นจริงแค่ไหน สถานการณ์จำลองเป็นประโยชน์อย่างมากสำหรับการสร้างประสบการณ์ ประหยัด ปลอดภัยทั้งผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้อง (วีระไทยพานิช, 2528) การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนถือเป็นนวัตกรรมใหม่สำหรับผู้เรียนซึ่งผู้เรียนให้ความมั่นใจ

อย่างมาก จึงเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียนมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ Bloom (1956) ที่กล่าวว่า การให้ผู้เรียนรับสิ่งใหม่ๆ และมีความตื่นเต้นพอใจกับสิ่งใหม่ เป็นการสร้างความสนใจและพอใจให้แก่ผู้เรียน

นอกจากนี้คอมพิวเตอร์ยังมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนสนใจเรียนมากกว่าสื่อการสอนใดๆ ซึ่งในขณะนี้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ดีสามารถเสนอบทเรียนที่เหมาะสมกับระดับความรู้ ความสามารถผู้เรียนและส่งเสริมการเรียนเป็นรายบุคคลด้วยตนเอง สามารถโต้ตอบประเมินผลย้อนกลับได้ทันที (สุพรรณ เลื่อมใส, 2537: 36) การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นการสอนที่นำลักษณะเด่นของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ประกอบด้วยการใช้กราฟฟิก แสง สี เสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว ตลอดจนการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนทันที สอดคล้องกับจิราภรณ์ ศรีอมรรัตนกุล (2541) ได้กล่าวว่าคอมพิวเตอร์ช่วยสอนถือเป็นสื่อการสอนที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นเสมือนสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยู่ในสภาวะตื่นตัว มีการสร้างจุดสนใจโดยมีรูปภาพ สี สันที่ดึงดูดความสนใจ มีความเคลื่อนไหวทำให้ไม่เกิดความเบื่อหน่าย มีการเสริมแรงต่างๆ เช่น การชมเชย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจและมีกำลังใจในการเรียน ตลอดจนมีการบอกคะแนนให้ผู้เรียนได้รู้ถึงความก้าวหน้าของตนเอง ทำให้รู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จ นำมาซึ่งความพึงพอใจและก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จากแนวคิดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า ในสังคมยุคโลกที่ไร้พรมแดนนี้ผู้สอนควรต้องมีการปรับเปลี่ยนในการจัดการเรียนการสอน ให้ทันกับยุคโลกไร้พรมแดนโดยเฉพาะกระบวนการถ่ายทอดความรู้ เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ต้องให้มีความเหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถของผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง มีสิ่งจูงใจให้ผู้เรียนสนใจที่จะเรียนรู้ โดยการใช้เครื่องมือช่วยการสอนให้สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหา ที่สำคัญเครื่องมือช่วยการสอนนี้ควร จะต้องสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณด้วย ซึ่งเครื่องมือช่วยการสอนที่เข้ามามีบทบาทในยุคนี้ก็คือคอมพิวเตอร์ช่วยสอน โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีการนำเสนอเนื้อหาและสถานการณ์จำลอง จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณได้ ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องกระบวนการพยาบาลและสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดในผู้ป่วยจิตเวชต่อความรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาลนี้ จะเป็นแนวทางในการพัฒนาวิธีการสอนในสาขาพยาบาลศาสตร์ โดยการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เพื่อให้นักศึกษาเกิดความรู้ทางการพยาบาล และพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณในนักศึกษา ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพการพยาบาลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาผลของการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องกระบวนการพยาบาลและสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดในผู้ป่วยจิตเวชต่อความรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา ก่อนและหลังได้รับการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน
2. เพื่อเปรียบเทียบความรู้เรื่องกระบวนการพยาบาลและสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดในผู้ป่วยจิตเวช และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษากลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน กับนักศึกษากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ปัญหาการวิจัย

1. นักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะมีความรู้เรื่องกระบวนการพยาบาลและสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดในผู้ป่วยจิตเวช และการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่าก่อนได้รับการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนหรือไม่อย่างไร
2. นักศึกษาพยาบาลกลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ และกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะมีความรู้เรื่องกระบวนการพยาบาลและสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดในผู้ป่วยจิตเวช และการคิดอย่างมีวิจารณญาณแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร

แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยที่สนับสนุนว่าการสอน โดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนมีการนำเสนอเนื้อหาของบทเรียน และสถานการณ์จำลอง จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ดังที่ Perciful and Nester (1996) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความรู้ของนักศึกษาพยาบาลโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอนในนักศึกษาพยาบาล ชั้นปีที่ 4 ที่กำลังฝึกปฏิบัติในวิชาสุขภาพจิตและพยาบาลจิตเวชผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมในเรื่องของความรู้ แต่กลุ่มทดลองมีการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่า และผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อวิธีการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน นอกจากนี้ Weis and Simmons (1998: 30) กล่าวว่า การใช้คอมพิวเตอร์ในรูปแบบของสถานการณ์จำลอง (Simulation) พบว่าเป็นวิธีการสอนนักศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากในการสอนเนื้อหา และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความปลอดภัยและไม่ต้องกลัวว่าจะทำอันตรายให้กับผู้ป่วย นักการศึกษาพยาบาลหลายคนกล่าวว่า การใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน จะช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้และ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มขึ้นจากเดิม (Davis,

1987; Schank, 1990; Hickman, 1993 cited in Perciful and Nester, 1996: 24) คอมพิวเตอร์ช่วยสอนจึงถือว่าเป็นสื่อการสอนที่มีความสำคัญมาก เพราะเป็นเสมือนสิ่งเร้าที่กระตุ้นให้ผู้เรียนอยู่ในสภาวะตื่นตัว มีการสร้างจุดสนใจ โดยมีรูปภาพสีลันที่ดึงดูดใจ มีความเคลื่อนไหว ทำให้ไม่เกิดความเบื่อหน่าย มีการเสริมแรงต่างๆ เช่น การชมเชย เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจและมีกำลังใจในการเรียน ตลอดจนมีการบอกคะแนนให้ผู้เรียนได้รู้ถึงความก้าวหน้าของตนเอง ทำให้รู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จนำมาซึ่งความพึงพอใจ และก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (จิราภรณ์ ศรีอมรรัตนกุล, 2541: 26)

จากแนวคิดที่ผู้วิจัยกล่าวมาแล้วนั้นแสดงให้เห็นว่า การนำคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมาใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนการสอน จะช่วยให้นักศึกษามีความรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพิ่มขึ้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงตั้งสมมติฐานดังนี้

1. ความรู้เรื่องกระบวนการพยาบาลและสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดในผู้ป่วยจิตเวชของนักศึกษาหลังจากได้รับการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน สูงกว่าก่อนได้รับการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน
2. ความรู้เรื่องกระบวนการพยาบาลและสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดในผู้ป่วยจิตเวชของนักศึกษากลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน สูงกว่านักศึกษากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ
3. การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษา หลังจากได้รับการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน สูงกว่าก่อนได้รับการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน
4. การคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษากลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน สูงกว่านักศึกษากลุ่มที่ได้รับการสอนแบบปกติ

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยศึกษาถึงผลของการใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เพื่อพัฒนาความรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล โดยผู้วิจัยศึกษาในนักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ ที่กำลังเรียนภาคทฤษฎีวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช 1 และดำเนินการทดลอง ณ วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตชั้นปีที่ 2 ซึ่งกำลังเรียนภาคทฤษฎีวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช 1

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาพยาบาลหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่ 2 วิทยาลัยพยาบาลตำรวจจำนวน 40 คน ซึ่งกำลังเรียนภาคทฤษฎีวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช 1

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความรู้เรื่องกระบวนการพยาบาลและสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดในผู้ป่วยจิตเวช และการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน หมายถึง กระบวนการในการจัดประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้เรื่องกระบวนการพยาบาลและสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดในผู้ป่วยจิตเวช โดยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นเครื่องมือในการสอน มีการนำเสนอวัตถุประสงค์การสอน เนื้อหาบทเรียนเรื่องกระบวนการพยาบาลและสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดในผู้ป่วยจิตเวช แบบฝึกหัดและสรุปสาระสำคัญของบทเรียน รวมทั้งนำเสนอสถานการณ์จำลอง โดยนำลักษณะเด่นของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งประกอบด้วยการใช้กราฟิก แสง สี เสียง ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหวตลอดจนผู้เรียนจะมีปฏิสัมพันธ์ได้ตอบกับบทเรียน ที่ผู้สอนได้นำเสนอไว้ในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเรื่องกระบวนการพยาบาลและสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดในผู้ป่วยจิตเวช นอกจากนี้ยังมีการให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ผู้เรียนทันที ซึ่งเป็นการเสริมแรงให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยผู้สอนจะทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยเหลือผู้เรียน เมื่อผู้เรียนประสบปัญหาเกี่ยวกับเทคโนโลยีในการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

กระบวนการพยาบาลและสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดในผู้ป่วยจิตเวช หมายถึง เนื้อหาส่วนหนึ่งของวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช 1 โดยเนื้อหาเรื่องกระบวนการพยาบาลจิตเวชประกอบด้วย การประเมินภาวะจิตสังคม การวินิจฉัยปัญหาทางจิตสังคม การวางแผนการพยาบาลจิตเวช การปฏิบัติตามแผนการพยาบาลจิตเวชและการประเมินผลการปฏิบัติการพยาบาลจิตเวช รวมทั้งนำเสนอสถานการณ์จำลอง ส่วนเนื้อหาเรื่องสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดในผู้ป่วยจิตเวช ประกอบด้วยความสำคัญและความหมายสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด ประเภทของสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด วัตถุประสงค์ของสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด หลักการพื้นฐานของสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด ระยะสัมพันธภาพเพื่อการบำบัด รวมทั้งนำเสนอ

สถานการณ์จำลอง

การสอนแบบปกติ หมายถึง กระบวนการจัดประสบการณ์เพื่อการเรียนรู้ เรื่องกระบวนการพยาบาลและสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดในผู้ป่วยจิตเวช ด้วยวิธีการสอนแบบบรรยาย อภิปรายและสถานการณ์จำลอง โดยอาจารย์ประจำวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวชของวิทยาลัยพยาบาล

ความรู้ หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในด้านความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์เรื่องกระบวนการพยาบาลและสัมพันธภาพเพื่อการบำบัดในผู้ป่วยจิตเวช ซึ่งประเมินได้จากแบบทดสอบความรู้ภายหลังเรียนซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

การคิดอย่างมีวิจารณญาณ หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการใช้สติปัญญา ในการคิดขั้นสูง ที่ต้องอาศัยความรู้ เจตคติ การใช้เหตุผลและการคิดไตร่ตรองอย่างรอบคอบเพื่อนำไปสู่ความสามารถในการตัดสินใจ คิดหาวิธีการแก้ปัญหาได้อย่างมีเหตุผลนำไปสู่ข้อสรุปที่ถูกต้อง ก่อนและหลังการสอน โดยประเมินได้จากแบบทดสอบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเน้นการวัดความสามารถ 7 ด้าน ดังนี้

1. ความสามารถในการระบุประเด็นปัญหา เป็นความสามารถในการระบุหรือทำความเข้าใจ โดยการพิจารณาความหมาย ความชัดเจนของข้อมูล ข้อความ ข้ออ้างหรือข้อโต้แย้งหรือสถานการณ์ที่ปรากฏ เพื่อกำหนดข้อสงสัยและประเด็นหลักที่ควรพิจารณาและแสวงหาคำตอบ
2. ความสามารถในการรวบรวมข้อมูล เป็นความสามารถในการพิจารณาข้อมูลทั้งทางตรงและทางอ้อม จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ซึ่งได้จากการคิด การพูดคุย การสังเกตทั้งจากตนเองและผู้อื่น รวมถึงการดึงข้อมูลจากประสบการณ์เดิมที่มีอยู่
3. ความสามารถในการพิจารณาความน่าเชื่อถือของแหล่งข้อมูล เป็นความสามารถในการพิจารณา ประเมิน ตรวจสอบ ตัดสินข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ โดยพิจารณาถึงที่มาของข้อมูล สถิติ และหลักฐานที่ปรากฏ
4. ความสามารถในการระบุลักษณะข้อมูล เป็นความสามารถในการจำแนกประเภทของข้อมูล ระบุแนวคิดที่อยู่เบื้องหลังข้อมูลที่ปรากฏ ซึ่งประกอบด้วยความสามารถในการพิจารณาแยกแยะ เปรียบเทียบความแตกต่างของข้อมูล การตีความ ประเมินว่าข้อมูลใดเป็นจริงข้อมูลใดเป็นเท็จ รวมถึงการระบุข้อสันนิษฐานหรือข้อตกลงเบื้องต้นที่อยู่เบื้องหลังข้อมูลที่

ปรากฏ การนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ที่อาศัยข้อมูลจากประสบการณ์เดิมมาร่วมพิจารณาด้วย

5. ความสามารถในการตั้งสมมติฐาน เป็นความสามารถในการพิจารณาถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุผลระหว่างข้อมูลที่มีอยู่ทำการสังเคราะห์ จัดกลุ่ม และลำดับความสำคัญของข้อมูลเพื่อระบุทางเลือกที่เป็นไปได้ โดยเน้นที่ความสามารถพิจารณาเชื่อมโยงเหตุการณ์และสถานการณ์

6. ความสามารถในการลงข้อสรุป เป็นความสามารถในการพิจารณาอย่างมีเหตุผลเพื่อให้ข้อสรุปโดยใช้เหตุผลเชิงอุปนัย (Inductive Reasoning) หรือเหตุผลเชิงนิรนัย (Deductive Reasoning)

6.1 การสรุปความโดยใช้เหตุผลเชิงอุปนัย เป็นการสรุปความโดยพิจารณาข้อมูลหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นเฉพาะเรื่อง เพื่อไปสู่กฎเกณฑ์หรือหลักการ

6.2 การสรุปความโดยใช้เหตุผลเชิงนิรนัย เป็นการสรุปความโดยพิจารณาจากกฎเกณฑ์ และหลักการทั่วไป เพื่อไปสู่เรื่องเฉพาะหรือสถานการณ์ที่ปรากฏ

7. ความสามารถในการประเมินผล เป็นความสามารถในการพิจารณาประเมินความถูกต้องสมเหตุสมผลของข้อสรุปซึ่งเกิดจากการคิดวิเคราะห์ไตร่ตรองอย่างรอบคอบใช้เหตุผลเชิงตรรกะรวมทั้งความรู้และประสบการณ์ที่มีอยู่การตัดสินใจคุณค่าและเหตุการณ์อย่างถูกต้อง

นักศึกษาพยาบาล หมายถึง นักศึกษาพยาบาลศาสตร์หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต ชั้นปีที่2 ของวิทยาลัยพยาบาลตำรวจและกำลังศึกษาวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช1

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนทางพยาบาลศาสตร์ โดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน มาใช้พัฒนาให้บัณฑิตทางพยาบาลศาสตร์ ให้มีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในวิชาอื่นๆต่อไปทั้งในภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

2. เป็นการพัฒนาวิชาชีพในการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาพยาบาล

3. เป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถใช้เวลานอกเวลาเรียนให้เป็นประโยชน์ ในการศึกษาเพิ่มเติมจากบทเรียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

4. เป็นแนวทางในการศึกษาค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ทางการพยาบาลเพื่อนำสื่อเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์มาพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักศึกษาพยาบาล